

Naturklummen er et fast indslag i avisen, hvor natur og biodiversitet i økologien og det øvrige landbrug tages under kærlig behandling. Naturpolitik, -tilskudsregler og -forskning er nogle af de områder, som vil blive belyst i naturklummen. Julie Rohde arbejder med naturprojekter hos Økologisk Landsforening.

Et solstrejf i tørken

Mens sommerens langvarige tørke har givet de danske landmænd grå hår, er der andre arter, der har givet en længe ventet mulighed.

Vi mennesker kommer ofte til at forveksle frodighed med diversitet, og hvor denne sommers solbrændte landskaber for mange har betydet længsel efter silende varm sommerregn på saftspændte blade, så er det i virkeligheden regnen og selvsamme blade, der nogle gange kan sætte begrænsninger for biodiversiteten.

Generelt kan planter lide vand og næring, men der er nogle planter, der er bedre til at udnytte de livgivende forhold bedre end andre til at skyde i vejret og kræve territorie. Det er de såkaldt næringselskende planter, hvilket i virkeligheden er noget sludder, for alle planter kan lide plantemad. Men når brændenælder, bynke og skræpper får, hvad de skal have, så er de naturens sportsstjerner – længst, højest og hurtigst. Udholdenhed kan de dog ikke prale af, for det er en ganske anden disciplin, og når vand pludselig er en mangelvare, så er der andre og mere beskedne planter, der får chancen. Når tidligere undertippede arter får

chancen i det tørre sommervejr, kan det sætte gang i en kædereaktion, hvor de arter, der er tilknyttet, får bedre muligheder. Det kan eksempelvis være sommerfugle, der er tilknyttet sjældne og nøjsomme arter, som pludselig får langt bedre kort på hånden, når tørken rammer de stærke.

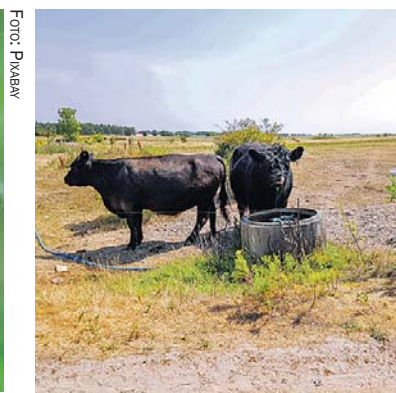
For de insektædende fugle som eksempelvis landsvalen har sommeren været en leg. Vandfugle som skeanden og lappedykkeren har ligeledes haft en fest denne sommer, hvor de lavvandede søer har betydet reduktion i antallet af fisk, som deler fuglenes forkærlighed for insekter.

Arternes indtog

Helt nye arter kan finde på at gøre deres indtog i den danske natur under sådan en hedebløge. I år har vi således haft uventede gæster i form af et stort antal duehaler, der er en art af aftensværmer fra Sydeuropa, som til forveksling ligner små kolibrer. De koloniserer sig dog næppe, da de ikke tåler den kolde vinter, men det er der mange eksempler på, at tidligere sommergæster har gjort. Bl.a. hvepseedderkoppen, som

Hvepseedderkop

Tørke i Danmark.

Duehale.

“ I år har vi således haft uventede gæster i form af et stort antal duehaler, der er en art af aftensværmer fra Sydeuropa, som til forveksling ligner små kolibrer. De koloniserer sig dog næppe, da de ikke tåler den kolde vinter, men det er der mange eksempler på, at tidligere sommergæster har gjort. Bl.a. hvepseedderkoppen, som flyvende med sit spind som ballon, landede på dansk jord i starten af 1990'erne og fandt forholdene fine nok til, at den er blevet her siden.

flyvende med sit spind som ballon, landede på dansk jord i starten af 1990'erne og fandt forholdene fine nok til, at den er blevet her siden. Naturens virkelighed er selvfølgelig nuanceret og kompleks, og den hårde tørke var ikke kun hård for landmændene, men også for en række af de arter, som er afhængige af vand – enten direkte eller indirekte. Og her er der også sjældne og værdifulde dyr og planter iblandt. Frøer, tudser og firben er udsatte,

når vandhullerne tørrer ud, og det samme er fiskene i de udtørrede vandløb. Også for mejser og andre småfugle, hvis foretrukne føde er larver, har sommeren været hård, ligesom det har været svært at finde en myg eller dræbersnegl i det knastørre landskab, skulle nogen have ledt.

Vejrekstremerne opgave

Vi taler ofte om, at det danske landskab er alt for pænt til, hvad godt

er. Velfriserede marker, ryddelige skove, trimmede hegn og hække og rundbarberede grøftekanter vidner om et land, hvor vi mennesker styrer vores omgivelser med hård hånd og øje for detaljerne – især hvis detaljen er en uvelkommen, vildfaren ukrudtsplante midt i herligheden. Og vi er velsignet med et stykke land, der ligger lige i en tempereret smørklad, godt beskyttet mod orkaner, flodbølger, skovbrande, jordskælv og andre katastrofer. Men det er måske også naturens største udfordring, at der ikke er klimatiske eller geologiske fænomener, der en gang imellem rusker op i al den orden. Og det har den langvarige tørke gjort. Det er godt nok i lille skala og på lang sigt er det svært at vide, om den kommer til at gøre en forskel, om den er et varsel om, at vi i fremtiden skal berede os på hyppigere vejrnormaliteter, eller om den blot var den enlige sval, der var svalens lise og landmandens hovedpine.

Gode perspektiver for rækkedyrking i økologisk planteavl

Rækkedyrking vinder stadig større indpas i økologisk planteavl, og dyrkningsformen giver en række fordele i forhold til udbytte, kvalitet og ukrudtsbekæmpelse. Rækkedyrking har dog stadig sine udfordringer

På Økologi-Kongressen i 2017 blev resultater om rækkedyrking fra Organic RDD-projektet RowCrop præsenteret. Projektet har gennem fire år afprøvet et dyrkningssystem, hvor kornet dyrkes på øget rækkeafstand (25-30 cm). Der radrenses mellem rækkerne i foråret (1 eller 2 gange). Efter sidste radrensning sås en efterafgrøde i rækkemellemrummet, og efter høst af afgrøden radrenses der igen, men denne gang mellem rækkerne af efterafgrøde.

De gode resultater fra forsøgene kan være anderledes i praksis. Vi spurgte derfor deltagerne ved vores session på Økologi-Kongressen om

deres erfaringer med rækkedyrking og deres syn på udviklingsmulighederne.

Erfaringer med rækkedyrking og radrensning

Der er enighed om, at rækkedyrking giver højere og mere stabile udbytter samt et højere proteinindhold i kornet. Det er dog svært at udnytte systemet i vintersæd på tung jord, og der må ikke være mange sten i marken. Forudsætningen er, at der er en tilstrækkelig kapacitet til radrensningen, så den kan foregå rettidigt.

Rækkedyrking og radrensning giver mindre ukrudt. Systemet kan formentlig især være med til at forhindre, at rodgrødet vokser sig til et stort problem. Hvis der alene er tale om meget frøkrudt, vil systemet have en god effekt, men det vil ikke kunne redde et areal med kvik. Ved et stort ukrudtstryk skal

rækkedyrkingen kombineres med høj udsædsmængde. Blindstrigling i kombination med radrensning vil kunne være en fordel i situationer med meget frøkrudt.

Der ses gode erfaringer med etablering af undersøet efterafgrøde efter sidste radrensning, men det kræver regn på det rigtige tidspunkt, og såteknikken skal tilpasses jordtypen. Hvis forholdene er gode, giver det gode muligheder for at etablere både græs og kløver.

Behov for udvikling af maskiner

Generelt er der ikke problemer med at tilpasse rækkedyrkingssystemet til de økologiske dyrkningssystemer, men rækkedyrkingen er mindre nødvendigt på kvægbrug. Jordtypen betyder meget for, hvor let systemet er at bruge, og stiv lerjord er værst, da mulighederne for radrensning bliver meget vejrfafhængigt.

Der er behov for udvikling af maskiner til radrensning, som kan håndtere arealer med stub og halmrester, således at halm ikke slæber efter skærene. Dette er særligt afgørende ved radrensning mellem rækker af efterafgrøde i efteråret. Der mangler dog stadig dokumentation for, at denne radrensning har en god effekt på rodgrødet. Desuden er der brug for udvikling af såteknik på radrenseren for at sikre god etablering af efterafgrøderne.

Brug af rækkedyrking kan mindske brugen af ploven, men det er

næppe muligt at droppe den helt endnu; hertil kræves bedre teknik til ukrudtsbekæmpelse og til at afslutte efterafgrødernes vækst i foråret.

Projektet ROWCROP er en del af Organic RDD 2-programmet, som koordineres af ICROFS (Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer-systemer). Det har fået tilskud fra Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) under Miljø- og Fødevarerministeriet.

NYT FRA
INTERNATIONALT CENTER
FOR FORSKNING I
ØKOLOGISK JORDBRUG
OG FØDEVARESYSTEMER

Af professor Jørgen E. Olesen, Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet